

Unitat 3. El cos humà

Les parts del cos humà		
El cap	La barba	L'esquena
El cabell / El pèl	La gola	La cintura
La cara	El coll	La panxa
El front	El bescoll / El clatell	El melic
Els ulls	Els múscles / Les espatlles	El maluc
Les orelles	El múscul	La clenxa
Les celles	El pit	El cul
Les parpelles	Les sines	La cuixa
El nas	El braç	La cama
La boca	L'aixel·la	Els genolls
Els llavis	El colze	El peu
La llengua	El canell	El taló El turmell
Les galtes	La mà	L'engonal
Els pòmuls	El palmell	El bigoti
Les dents	El puny	La canyella
Els queixals	El dit: el polze, índex, cor, anular i dit petit	El pit
Les genives	L'ungla	
La barbata		

2.1 L'ARTICLE

L'article sempre acompanya un nom amb el qual concorda en gènere i nombre. Pot ser determinat o indeterminat.

ARTICLE INDETERMINAT

un	una
uns	unes

ARTICLE DETERMINAT

el/l'	la/l'
els	les

2.1.1 APOSTROFACIÓ

L'apòstrof és un signe gràfic que posem per indicar que elidim (és a dir, no pronunciem) una vocal en contacte amb una altra. No totes les elisions que fem quan parlem es representen gràficament. De fet, només s'apostrofen: **l'article determinat singular** (*el* i *la*), la preposició **de**, i els pronoms febles. **Regla general:** *el*, *la* i *de*, s'apostrofen sempre davant de vocal. Ex.: *l'hivern*, *l'oficina*, *d'estiu*, etc.

2.1.1.1 Excepcions

- **El i la no s'apostrofen** quan el mot següent comença amb *i* consonàntica. Ex.: *el iode*, *la hiena*.
- **L'article femení la no s'apostrofa** quan la paraula següent comença per les vocal *i* (*hi*) i *u* (*hu*) àtones. Ex.: *la idea*, *la universitat*, **però** *l'illa*, *l'única*, etc.

EL
LA + Vocal h muda **L ' (l'escola, l'illa...)**

a) **Posa l'article personal davant de cadascun d'aquests noms:**

Anna	Ignasi	Albert	Isidre	Xavier	Ester
Isabel	Miquel	Lluïsa	Carles	Enric	Josep

b) **Completeu el text següent amb les paraules necessàries que hi ha a continuació:**

mans	galtes	mits	pit
bescoll	comes	genoll	llengua
nas	boca	cor	estómac
genives	dents	pulmons	ungles

Agafó les coses amb les _____. A cadascuna d'elles tinc cinc _____.
 Darrere del coll, en la part baixa del cap, tinc el _____. Oloro amb el _____ i
 menjo amb la _____, on tinc les _____ i les _____. A més, hi tinc la
 _____, sempre molla de saliva.
 Encara que jo no ho puc veure, sé que dins del pit tinc una bomba que mou la sang, és el
 _____. Un poc més avall hi ha dues menes de bosses que s'inflen quan respiro, són els
 _____, sota els quals hi ha l'òrgan que rep el menjar, l'_____.

2.2 VERB TENIR I VERB HAVER-HI

<i>Present d'indicatiu</i>	<i>Verb haver-hi</i>
Tenir tinc tens té tenim teniu tenen	Present: <u>hi ha</u> (<i>Hi ha dos alumnes a l'aula</i>). Imperfet: <u>hi havia</u> (<i>Abans hi havia sol</i>). Futur: <u>hi haurà</u> (<i>Hi haurà canvis demà</i>). Condicional: <u>hi hauria</u> (<i>De segur que hi hauria molta gent esperant la directora</i>).

a) **Completeu els buits amb les formes verbals corresponents:**

- La Maria _____ (TENIR) moltes ganes que vagis a veure-la.
- Demà _____ (HAVER-HI) una manifestació molt important.
- Jo avui _____ (TENIR) molta faena i per això no puc anar amb tu al cinema.
- En Joan i en Lluís _____ (TENIR) molt de mal de cap perquè treballen moltíssim.
- Ahir _____ (HAVER-HI) molta gent a la platja de Salou, com que feia tanta calor!
- Tu _____ (TENIR) el meu bolígraf roig? És que no el trobo enlloc.
- El Pere, la Marina i jo _____ (TENIR) molta fam perquè no ens n'anem ja a dinar?
- Avui _____ (HAVER-HI) molt de trànsit per l'autovia que va a Terol.
- Vosaltres _____ (TENIR) els cabells molt llargs.

2.3 GÈNERE I NOMBRE

GÈNERE	Exemple
a) Generalment, s'afegeix una <i>-a</i> per a formar el femení.	<i>fill, filla; noi, noia; avi, àvia.</i>
De vegades aquest fet fa que l'última consonant es modifiqui: <i>p → b</i> <i>t → d</i> <i>c → g</i> <i>s → ss</i> <i>f → v</i> <i>l → l·l</i>	<i>llop, lloba</i> <i>nebot, neboda;</i> <i>amic, amiga;</i> <i>gos, gossa; ós, óssa;</i> <i>serf, serva;</i> <i>gal, gal·la.</i>
b) Els acabats en <i>-e, -o</i> i <i>-u</i> àtones solen canviar aquestes vocals per <i>-a</i> .	<i>monjo, monja;</i> <i>mestre, mestra;</i>
c) Els masculins acabats en vocal tònica fan el femení amb la introducció d'una <i>-n-</i> davant la desinència.	<i>cosí, cosina; germà, germana;</i> <i>veí, veïna.</i>
També afegeixen una vocal alguns acabats en vocal àtona.	<i>rei, reina;</i> <i>heroi, heroïna;</i> <i>veí, veïna.</i>
d) Alguns noms femenins tenen terminacions pròpies (<i>-òloga, -essa, -iu</i>).	<i>actor, actriu;</i> <i>psicòleg, psicòloga;</i> <i>alcalde, alcaldessa.</i>
e) Hi ha masculins i femenins que tenen arrel diferent	<i>home, dona; gendre, nora;</i> <i>gall, gallina; oncle, tia.</i>

NOMBRE	Exemple
a) Generalment, el plural es forma afegint al singular una <i>-s</i> .	<i>port, ports;</i> <i>home, homes.</i>
b) Els acabats en <i>-a</i> àtona canvien aquesta <i>-a</i> en <i>-es</i> .	<i>filla, filles;</i> <i>dona, dones.</i>
Aquesta norma pot fer que hi hagi alteracions ortogràfiques: <i>c → qu</i> <i>qu → quü</i> <i>ç → c</i> <i>gu → gü</i> <i>j → g</i>	<i>amic, amiga;</i> <i>pasqua, pasqües;</i> <i>plaça, places; puça, puces</i> <i>aigua, aigües;</i> <i>pluja, pluges.</i>
c) La majoria de les formes acabades en vocal tònica afegeixen <i>-ns</i> .	<i>cosí, cosins, cosines;</i> <i>germà, germans, germanes.</i>
d) Els acabats en vocal tònica seguida de <i>-s</i> afegeixen <i>-os</i> . També afegeixen <i>-os</i> els acabats en: <i>-ç, -x, -ix</i> i <i>-tx</i> . Els acabats en <i>-sc, -st, -xt</i> i <i>-ig</i> poden formar el plural de dues maneres: afegint <i>-s</i> o <i>-os</i> al singular.	<i>gos, gossos;</i> <i>dolç, dolços;</i> <i>pas, passos</i> <i>braç, braços;</i> <i>sufix, suffixos;</i> <i>despatx, despatxos</i> <i>disc, discs/discos;</i> <i>gust, gusts/gustos;</i> <i>text, texts/textos;</i> <i>desig, desigs/desitjos.</i>
e) Alguns substantius acabats en <i>-s</i> són invariables.	<i>el dilluns, els dilluns;</i> <i>el llapis, els llapis.</i>

ALGUNS ADJECTIUS

<i>Aspecte general</i>	<i>Cabells</i>
atractiu/attractiva – maco/maca – bell/bella lleig/lletja dèbil fort/forta elegant esportiu/esportiva interessant avorrit/avorrida alt/alta baix/baixa jove vell/vella gras/grassa prim/prima - menut/menuda brut/bruta net/neta	curts, llargs, arrissats, llisos, rossos, pèl-rojos, morenos.
	<i>Color de pell</i>
	moreno/morena, pàl·lid/pàl·lida, blanc/blanca
	<i>Cara</i>
	rodona, allargada, prima, ovalada...
	<i>Caràcter</i>
	afectuós/afectuosa, agradable, alegre, amable, hipòcrita, simpàtic/simpàtica, covard/covarda, fidel, desagraït/desagraïda, capritxós/capritxosa, distret/distreta, egoista, agressiu/agressiva, responsable, tímid/tímida, trist/trista, atent/atenta

2.4 Fixeu-vos en el vostre company i feu-ne una descripció. Podeu fer servir els adjectius que apareixen en el quadre anterior:

2.4.1 Completeu la sèrie següent:

llibre nou	llibreta _____
menjador _____	sala assolellada
xic lleig	xica _____
article _____	conferència curta
gat viu	gata _____
joia barata	rellotge _____
cotxe _____	moto antiga
bossa _____	cabàs buit
figura rodona	cos _____
taula neta	jersei _____
despatx _____	platja bruta
home trist	dona _____

2.4.2 Relacioneu els adjectius amb el terme oposat:

àgil	petit / petita
alt / alta	content / contenta
dèbil	baix / baixa
gran	covard / covarda
gros / grossa	prim / prima
moreno / morena	estret / estreta
pàl·lid / pàl·lida	fort / forta
net / neta	ros / rossa
valent / valenta	brut / bruta
trist / trista	bronzejat / bronzejada
ample / ampla	lent / lenta

2.4.4 Escriviu en singular les paraules següents, tenint en compte les apostrofacions:

1. les estacions: **l'estació**
2. les histèries: _____
3. les úniques: _____
4. les articulacions: _____
5. els avantpassats: _____
6. les adreces: _____
7. els esperits: _____
8. les intuïcions: _____
9. els ídols: _____
10. els espectadors: _____

11. les hamaques: _____
12. les urnes: _____
13. les impureses: _____
14. els autobusos: _____
15. les eines: _____
16. les hipoteques: _____
17. les índies: _____
18. les ànimes: _____
19. els ulls: _____
20. les orelles: _____

2.5 CONTRACCIÓ

Quan les preposicions **a, de, per** i la partícula **ca** (reducció de *casa de*) es troben davant dels articles **el** i **els** es produeixen les contraccions següents:

<i>Preposició + article</i>	<i>Contracció</i>	<i>Quan s'apostrofa l'article no es fa la contracció</i>
a + el de + el per + el ca + el	al: vaig al port del: vinc del port pel: passo pel port cal: vaig a cal metge	Vaig a l'hort Vinc de l'hospital Passo per l'hort Vaig a ca l'Antoni
a + els de + els per + els ca + els	als: telefona als cantants dels: vaga dels alumnes pels: ho fa pels diners cals: dormiré a cals avis	No es pot apostrofar

2.5.1 Completeu les frases següents amb la preposició i l'article corresponents. Fixeu-vos si s'han de contraure o no, i si s'han d'apostrofar:

a) Van a banyar-se <u>al</u> riu.	h) La processó passa _____ carrers més amples.
b) Puja _____ arbre.	i) L'estiu passat vam anar _____ Alps.
c) La casa _____ meu oncle és molt gran.	j) Sentim el cant _____ ocells.
d) La festa es farà _____ institut.	k) Deixa-ho dins _____ armari.
e) El llibre és _____ Albert.	l) Ha baixat el preu _____ gasolina.
f) S'ha perdut el gat _____ americana.	m) Ho preguntaré _____ Antoni.
g) No condueixis _____ mig de la carretera.	

2.5.2 Llegiu el text següent. En una segona lectura, subratlleu les paraules precedides d'articles o de preposició *de* que hi apareixen i fixeu-vos en les formes que adopten:

Cossos

Mai, fins ara, la humanitat havia pogut saber que hi ha tants cossos esplèndids. És un descobriment que ha arribat amb les revistes i la televisió. En altres temps, el coneixement de la bellesa del cos humà era forçosament limitat a l'experiència personal, i no tots tenien la sort de poder observar, en la intimitat, un cos de model. La visió quotidiana de cossos despullats no era a l'abast de tots.

Això ha produït, a més de l'estricta reacció admirativa, algunes conseqüències molt greus, sobretot psíquiques. Es parla dels estralls que està fent l'anorèxia entre una quantitat ja notable de noies que adopten com a objectiu aconseguir el cos esvelt, quan no extremadament prim, d'algunes models d'èxit.

L'excessiva preocupació pel cos, fins i tot quan no arriba a ser un trastorn tan greu que pot dur a la mort, ja és, al meu entendre, una actitud malaltissa. Ens condueix aquí l'ambient, que ha derivat d'una raonable vigilància fins a una fixació obsessiva. La salut i l'estètica han arribat a ser doctrines totalitàries, i la prova és que, com tots els totalitarismes, tendeixen a destruir les consciències i l'acceptació de la individualitat. En aquest cas, del nivell de salut i d'estètica del propi cos. És un nivell personal i relatiu, però massa gent ja vol convertir-lo en un nivell estàndard absolut. J.M. Espinàs, *Avui*, 7 d'abril de 1996 (adaptació)

a) Segons l'autor, quins factors influeixen en la preocupació pel cos?

b) Considereu útil l'ús de la cirurgia per a modelar el cos?

2.5.3 Ara repasseu una mica el lèxic del cos humà! A veure com us va!

